

UTBILDNINGSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Ingår i Lärarlyftet, 90 högskolepoäng

Special Teacher Programme with specialisation in Intellectual Disability, government CPD initiative for teachers, 90 credits

Programkod: L2SLU

Avancerad nivå / Second cycle

---

1. Fastställande

Utbildningsplanen är fastställd av Utbildningsvetenskapliga fakultetsstyrelsen 2021-06-09 (GU 2020/1632) och senast reviderad 2023-01-23 (GU 2022/3698). Den reviderade utbildningsplanen gäller från och med 2023-08-28, höstterminen 2023.

Ansvarig institution/motsvarande: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

2. Syfte

Syftet med utbildningen är att, inom Lärarlyftet, utbilda speciallärare med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

Profil

Utbildningen av speciallärare vid Göteborgs universitet tar sin utgångspunkt i ett interaktionistiskt perspektiv, vilket också är i överensstämmelse med de svenska lagar och internationella konventioner och överenskommelser som Sverige ratificerat (FN-konventionen om Mänskliga rättigheter, FN-konventionen om Barnets rättigheter, Salamancadeklarationen samt WHO:s International Classification of Functioning, Disability and Health).

Specialpedagogisk verksamhet kännetecknas såväl historiskt som i nutid av olika värderingar, ideologier och forskningstraditioner. Man kan grovt indela dessa i tre olika perspektiv: ett individperspektiv, ett samhällsperspektiv och ett interaktionistiskt perspektiv. Vilken ideologi som dominerat har varierat med tiden.

Individperspektivet tar sin utgångspunkt i enskilda individer och deras svårigheter och fokus riktas mot funktionsnedsättningar, orsaker, diagnoser och anpassning. I motsats till detta kan

samhällsperspektivet förstås som att funktionsnedsättning i hög grad är en social konstruktion medan det interaktionistiska perspektivet utgår från att de två förstnämnda perspektiven samspelar i pedagogiska sammanhang. Det kan förstås som att individspecifika faktorer har betydelse men att den sociala konstruktionen samtidigt utgör ett ramverk, vilket innebär att man i pedagogiska sammanhang ska ta hänsyn till såväl individens förutsättningar som den sociala kontext han/hon är en del av.

3. Förkunskapskrav

Särskild behörighet för utbildningen har den med avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen som krävs för att få undervisa enligt förordning (SFS 2011:326). Därutöver krävs det att den sökande har en anställning inom skolväsendet, dock inte inom förskolan eller fritidshemmet.

Utbildningen ges som uppdragsutbildning enligt förordning (SFS 2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare och för den sökande krävs godkännande från skolhuvudmannen. Detta styrks genom blanketten "Huvudmannens godkännande".

Inom programmet gäller särskilda förkunskapskrav för tillträde till kurs. De särskilda förkunskapskraven framgår av respektive kursplan. Kursansvarig institution kontrollerar att student uppfyller de särskilda förkunskapskrav som gäller för tillträde till respektive kurs i programmet.

4. Examen och huvudområde

Utbildningen leder till Speciallärarexamen med specialisering mot Intellectuell funktionsnedsättning (Postgraduate Diploma in Special Needs Training with specialisation in Intellectual Disability).

Utbildningen leder till Speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning (Postgraduate Diploma in Special Needs Training with specialisation in Learning Disabilities).

Studenten ansöker själv om examensbevis efter avslutade studier. Av examensbeviset ska det anges för vilken eller vilka verksamheter utbildningen är avsedd, vilket anges som "avsedd för sådan pedagogisk verksamhet där läraren är behörig att undervisa". Verksamhetens engelska benämning är "intended for special needs training activities where the teacher has qualification".

Där ska också utbildningens specialisering anges, vid Göteborgs universitet, inklusive engelsk benämning, anges nedan:

- specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning (specialisation in Intellectual Disability)

En förutsättning för att ges behörighet att undervisa i grundsärskolan, gymnasiesärskolan samt i särskild utbildning för vuxna är att läraren har en inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning i sin speciallärarexamen, specialpedagogexamen, eller lärarexamen. Vilka skolformer, årskurser och ämnen som läraren ges behörighet att undervisa i avgörs av lärarens övriga utbildning.

För ämnesspecialiseringarna blir läraren behörig att arbeta med undervisning som avser särskilt

stöd inom ämnet i de skolformer som tidigare lärarexamen omfattar.

5. Mål

Generella mål för speciallärarexamen

Omfattning

Speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning uppnås efter att studenten har fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng. Det ställs också krav på avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen.

Mål

För speciallärarexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som speciallärare för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Kunskap och förståelse

För speciallärarexamen ska studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om barn och elever i behov av särskilt stöd i ett historiskt perspektiv,
- visa kunskap om funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska funktionshinder,
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers språk- och begreppsutveckling och stimulans av denna,
- visa fördjupade kunskaper om bedömningsfrågor och betygssättning, och
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers utveckling och lärande och visa kunskap om utveckling och lärande hos barn och elever med funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter, samt fördjupad kunskap om barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnen eller ämnesområden.

Färdighet och förmåga

För speciallärarexamen ska studenten

- visa förmåga att kritiskt och självständigt ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete och bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att delta i arbetet med att utforma och genomföra åtgärdsprogram för enskilda elever i samverkan med berörda aktörer samt förmåga att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens lärmiljöer,
- visa förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i frågor som rör lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning,
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling

- av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever,
- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter för individen i de lärmiljöer där barnet eller eleven får sin undervisning och vistas under förskole- eller skoldagen, och
  - visa fördjupad förmåga till ett individanpassat arbetssätt för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För speciallärarexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om betydelsen av samarbete och samverkan med andra skolformer och yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För speciallärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

I examensbeviset ska det anges för vilken eller vilka verksamheter utbildningen är avsedd. Där ska också utbildningens specialisering intellektuell funktionsnedsättning anges. För speciallärarexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

6. Innehåll och upplägg

Upplägg

Speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Ingår i Lärarlyftet, ges på avancerad nivå med distansinslag. Utbildningen ges på halvfart och omfattar två olika men relaterade studieområden:

- studier dels inom det specialpedagogiska kunskapsområdet, dels inom specialiseringen intellektuell funktionsnedsättning
- fältstudier

Student ska följa studiegången i den ordning som studiegången föreskriver. Samtliga kurser i programmet är obligatoriska.

Studiegång för Speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Ingår i Lärarlyftet, 90 hp

---

(L2SLU) Speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Ingår i Lärarlyftet, 90 högskolepoäng / Special Teacher Programme with specialisation in Intellectual Disability, government CPD initiative for teachers, 90 credits
 Avancerad nivå / Second cycle

LLU101 - Specialpedagogik - lärande i ett samhällsperspektiv, 15 hp

LLU201 - Specialpedagogik - samverkan och individers utveckling, 15 hp

LLI302 - Teoretiska perspektiv på språk- och begreppsutveckling i relation till intellektuell funktionsnedsättning, 15 hp

LLI402 - Lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning, 15 hp

LLU501 - Specialpedagogik - Vetenskapsteori och metod, 15 hp

LLI602 - Examensarbete inom Speciallärarprogrammet med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning, 15 hp

Innehåll

Innehållet behandlar olika perspektiv och teorier på stödjande och utvecklande arbete för barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning i olika pedagogiska verksamheter. I detta sammanhang belyses olika aspekter som har betydelse för individers lärande och delaktighet. Aspekterna kan vara socioemotionella, kognitiva, fysiska och kommunikativa, liksom sociokulturella, didaktiska, samhälls- och organisationsaspekter samt demokrati- och likvärdighetsaspekter. Grundutbildningen bildar bas för vilka verksamheterna kan vara. Vidare belyses specialpedagogikens funktion i ett utbildningsperspektiv, såväl historiskt som nutida i både nationella och internationella sammanhang, liksom betydelsen av samverkan med avseende på individers utveckling och lärande. Innehåll om samtalets betydelse och rådgivande funktion för barns och elevers lärande är ett av flera väsentliga områden i utbildningen. Samtalets funktion inkluderar även andra yrkesprofessionella samt vårdnadshavare. Andra områden som behandlas är pedagogisk differentiering och extra anpassningar. Pedagogiska utredningar och pedagogisk dokumentation, där i synnerhet åtgärdsprogram praktiseras i relation till specialiseringen. Uppföljning och utvärdering samt utveckling av lärmiljöer inom områdena skrivning, läsning eller matematik samt av lärmiljöer för barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning belyses vidare i ett specialpedagogiskt perspektiv. Innehållet behandlas med utgångspunkt i de olika områdenas aktuella och historiska, didaktiska vetenskapliga grund såväl som till specialpedagogisk tvärvetenskapliga grund. Samband relateras även till beprövad erfarenhet och egna behov av ytterligare kunskap i syfte att utveckla den kommande yrkesidentiteten.

Utbildningen innehåller fältstudier, vilket ingår som delar i kurserna. De syftar i huvudsak till att samla empiri och har både undersökande och genomförande karaktär och bearbetas i den högskoleförlagda delen av utbildningen.

7. Platsgaranti

Studenter som i normal takt och i den ordning som studiegången föreskriver följer *Speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning*. Ingår i *Lärarlyftet* har platsgaranti inom programmet. Platsgarantin är generell, vilket innebär att studenten har platsgaranti på samtliga av programmets kurser.

8. Övergångsbestämmelser

(L2SLU) Speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Ingår i Lärarlyftet, 90 högskolepoäng / Special Teacher Programme with specialisation in Intellectual Disability, government CPD initiative for teachers, 90 credits
Avancerad nivå / Second cycle

Studenter har i vissa fall rätt att tillgodoräkna tidigare högskolestudier och yrkeserfarenhet i enlighet med bestämmelserna i 4 § förordningen (2007:223) om uppdragsutbildning för lärare och förskollärare.

Valideringen och eventuella tillgodoräknande resulterar i en individuell studieplan för varje deltagare.

9. Övrigt

Betyg

Programmets kurser har tregradig betygsskala (Underkänd, Godkänd och Väl godkänd).

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av programmet sker i enlighet med gällande *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning* vid Göteborgs universitet.